

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Heerenstraat 13-13a

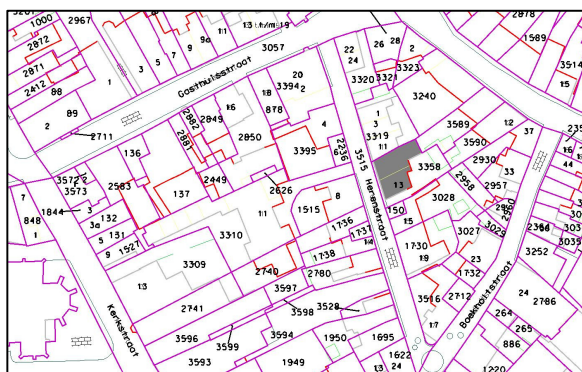
Monumentnummer : GM074

Straat : Heerenstraat
Huisnummer : 13
Toevoeging : 13a
Postcode : 6981 CT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3358

Naam object : ---
Bouwjaar : 1852
Architect : n.b.
Bouwstijl : baksteenklassicisme
Oorspronkelijke functie : stadskazerne/gymnasium
Huidige functie : dubbel woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 02-09-2013
Datum aanwijzing : 17-06-2014

Situering

Pand gelegen aan de Heerenstraat in de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met de voorgevel in de rooilijn. Rechts van het pand is een steeg gelegen.

Opbouw

Tweelaags pand op een rechthoekige plattegrond met drie trapsgewijs dieper wordende uitbreidingen met de diepste tweelaags uitbreiding geheel links. Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolder onder een schilddak. Grenzend aan de open plaats achter het huis is een bakstenen werkplaats met schilddak gesitueerd. Voor het huis ligt een bakstenen stoep.

Historie

De Heerenstraat is gelegen tussen de Gasthuisstraat en Boekholtstraat binnen het oudste gedeelte van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De bebouwing met afwisselend grote panden en lage huizen en werkplaatsen weerspiegelt het gemengd gebruik in de straat van panden als woning, bedrijfsruimte/werkplaats en in het verleden stadsboerderijen.

Beknopte bouwgeschiedenis

In 1852 is een oudere kern van het huis verbouwd tot stedelijk gymnasium, uit welke tijd de voorgevel zal dateren. Mogelijk is toen ook de uitbreiding linksachter gerealiseerd. In 1869 is het gedeeltelijk als post- en telegraafkantoor in gebruik genomen. In 1880 vertrok het gymnasium uit het pand. Rond 1930 (stilistisch) is het verbouwd tot boven- en benedenwoning uit welke periode de keukenschouwen en diverse vensters en deuren dateren. Rond 1960 zijn diverse plafonds van zachtboardplaten voorzien en is op de verdieping de schouw omgebouwd ten behoeve van een gaskachel. De voegen zijn in 1989 vervangen. Hoofdmassa en architectuur zijn sinds de oplevering niet noemenswaardig gewijzigd.

Exterieur

Heerenstraat 13 heeft een vier vensterassen brede bakstenen gevel, gemetseld in kruisverband, van twee bouwlagen op een hoge plint met de entree naar beide woningen in een portiek in de derde travee van links. Boven elke bouwlaag zijn ter plaatse van de muurdammen staafankers toegepast.

De portiek wordt bereikt via een zestal hardstenen treden. Van de oorspronkelijke entree is het bovenste deel van het kozijn en het bovenlicht met gietijzeren roeden overgebleven. Dit heeft als voorbeeld gediend voor de bovenlichten van de toegangen naar de beneden- en bovenwoning. De portiek is voorzien van een hardstenen vloer. De vensters in de gevel zijn alle vierruits schuifvensters met wisseldorpel en tweeruits bovenramen die zijn voorzien van een geverfde zandstenen onderdorpel. De kozijnen op de verdieping zijn voorzien van duimen voor persiennes. Alle gevelopeningen worden ontlast met anderhalf steens strekse bogen. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een bakgoot op klossen.

De rechterzijgevel is geheel gepleisterd en voorzien van een venster met draairamen op de begane grond en verdieping. Ook deze gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een bakgoot op klossen en is voorzien van staafankers.

Boven de linker goot is een gemetselde schoorsteen opgenomen.

De achtergevel van het hoofdhuis is gepleisterd en voorzien van staafankers, de bakstenen gevels van de uitbouwen zijn geverfd. In de middelste uitbouw zijn twee

vensters opgenomen met tweeruits draairamen en boven een half twee enkelruits bovenlichten. Boven de middelste uitbouw is in het dakvlak een zware, bakstenen schoorsteen aanwezig. In de diepste uitbouw zijn aan de rechterzijde een drietal vensters opgenomen, waarvan het middelste met zesruits schuifvenster bewaard is gebleven. De achtergevel van de uitbouw is niet geverfd en voorzien van een venster en een zolderluik onder de bakgoot op klossen. De uitbouw heeft een zadeldak met dakschild aan de achterzijde. Alle dakvlakken van het huis zijn belegd met roodgebakken oude Hollandse dakpannen.

Interieur

Kelder: de aanwezigheid van een kelder kon niet vastgesteld worden. Onder de trap naar de bovenwoning is een kleine, verdiepte kelderkast aanwezig.

Begane grond: De indeling bestaat uit een L-vormige gang van voor naar achteren met paneeldeuren uitkomend op de vertrekken en belegd met roodbakkende, tegels uit circa 1975.

Rechts van de gang zijn achter elkaar een tweetal vertrekken die daglicht krijgen van de steeg rechts van het pand. De kamer aan de straat wordt aan die zijde verlicht door een schuifvenster. De kamers zijn afgewerkt met modern plaatmateriaal. De constructie is nergens in het zicht.

In het verlengde van de gang is een toilet toegankelijk. De gang gaat haaks naar links en geeft toegang tot de keuken aan de achterzijde en via een brede paneel deur toegang tot een grote kamer links aan de straat. De keuken is voorzien van een hoge kwartopen schouw en keukenkasten met in het bovenste deel twee glasdeuren met roedenverdeling.

De kamer aan de straat wordt verlicht door twee vensters. Tegen de linker zijgevel staat een gepleisterde schouw. De kamer is afgewerkt met modern plaatmateriaal. De constructie is nergens in het zicht. Een doorgang in de achtergevel met een brede paneel deur geeft toegang tot een gang links van de keuken naar de badkamer in de uitbouw linksachter. In de linker gangwand is een paneel deur en vierruits venster opgenomen, uitkomende op een kamer links die tevens daglicht krijgt middels een zesruits schuifvenster, voorzien van blank kathedraalglas. De kamer heeft een hoog, ongedecoreerd stucplafond.

De badkamer is geheel met modern plaatmateriaal en tegelwerk afgewerkt en wordt aan de zijde van de binnenplaats van daglicht voorzien. Een schuiftrap geeft hier toegang tot een tussenverdieping en de zolder van de uitbouw. De tussenverdieping geeft zicht op een moderne enkelvoudige balklaag. Een tweede luik geeft toegang tot de zolder erboven. De kapconstructie is hier volledig in het zicht en is een onbeschoten sporenkap van ongeschild vuren rondhout met gespijkerde haanhouten. De muurplaten zijn aangebracht op een enkelvoudige grenen balklaag, waarvan de balken als trekbalken fungeren. Deze balken liggen een meter boven het plafond van de tussenverdieping en zijn niet voorzien van vloerdelen.

Eerste verdieping (Heerenstraat 13a): wordt bereikt via een halletje op de begane grond en een houten steektrap, die voert naar een overloop. De trapopening is voorzien van een eenvoudige balustrade met vlakke, recht gezaagde balusters en ongeprofileerde handlijst en een ongedecoreerde, vierkante trappaal. De ruimtelijke indeling bestaat uit twee slaapkamers rechts en een badkamer aan de straatzijde. De vertrekken aan de straatzijde worden door schuifvensters verlicht, die als gevolg van een vloerhoogteverschil ten opzichte van het linker deel van het pand relatief hoog in de

gevel zijn gesitueerd. Vanuit de overloop voert een brede doorgang met architraaflijsten naar een keuken links achter en een toilet rechts achter.

Deze ruimten zijn toegankelijk middels Bruynzeeldeuren. De keuken is voorzien van een keukenschouw die vergelijkbaar is gedetailleerd als de keukenschouw op de begane grond. Een venster met vast bovenlicht en draairamen verzorgt de daglichtvoorziening. Op de overloop, meteen links van de optrede is een tussenruimte met ter plaatse van een steens dikke bouwmuur een hoogte verschil van één traprede. De tussenruimte geeft middels een paneeldeur met architraaflijst toegang tot de woonkamer aan de straatzijde. Rechtdoor achter een paneeldeur is de trap naar de zolder gesitueerd. Tegenover de toegang tot de woonkamer is een rondboognis in de muur uitgespaard. De woonkamer wordt door twee schuifvensters van daglicht voorzien. Lijstwerk is in het verleden vervangen. Tegen de linker zijmuur staat centraal een schoorsteenkanaal met gemetselde schouw. Een paneeldeur met architraaflijst geeft links in de achterwand toegang tot een inbouwkast. Het plafond is afgewerkt met zachtboardplaten.

Zolder (Heerenstraat 13a): wordt bereikt door middel van een houten steektrap met kwart boven. Het is een ongedeelde ruimte die door enkele kleine dakramen aan straat- en achterzijde van daglicht wordt voorzien. De kapconstructie is gedeeltelijk in het zicht en is uitgevoerd als (afgetimmerde) sporenkap met overwegend eiken daksporen die worden gedragen door flieringbalken en vier eiken dekbalkgebinten. De daksporen staan op muurplaten die in ieder geval aan de straatzijde op een relatief dik uitgevoerde, lage borstwering ligt. De gebinten zijn opgebouwd uit hergebruikte eiken spantbenen, korbelen en dekbalken. In één geval is een grenen dekbalk toegepast. De beide zijschilden worden opgevangen door twee halve eiken gebinten aan elke zijde. Alle gebinten zijn voorzien van gespijkerde windschoren, waarbij bouwsporen in de flieringbalken wijzen op oorspronkelijk gepende en getoogde verbindingen.

Bouwdossiers

Niet bekend

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 13/13a Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 122)

Waardering

Het pand heeft een oudere kern, maar dateert overwegend uit het midden van de negentiende eeuw. Het is voor wat betreft de gevelarchitectuur goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de betrekkelijke gaafheid van de sobere, maar statige gevelarchitectuur, de ligging in de rooilijn aan de straat, de deels bewaard gebleven historische indeling en de historische kapconstructie.

Het object Heerenstraat 13-13a is van architectuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg vanwege de goed bewaard gebleven gevelarchitectuur en de historische kapconstructie.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijzondere bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden. Het huis is cultuurhistorisch van belang als voormalig gymnasium en post- en telegrafiekantoor.